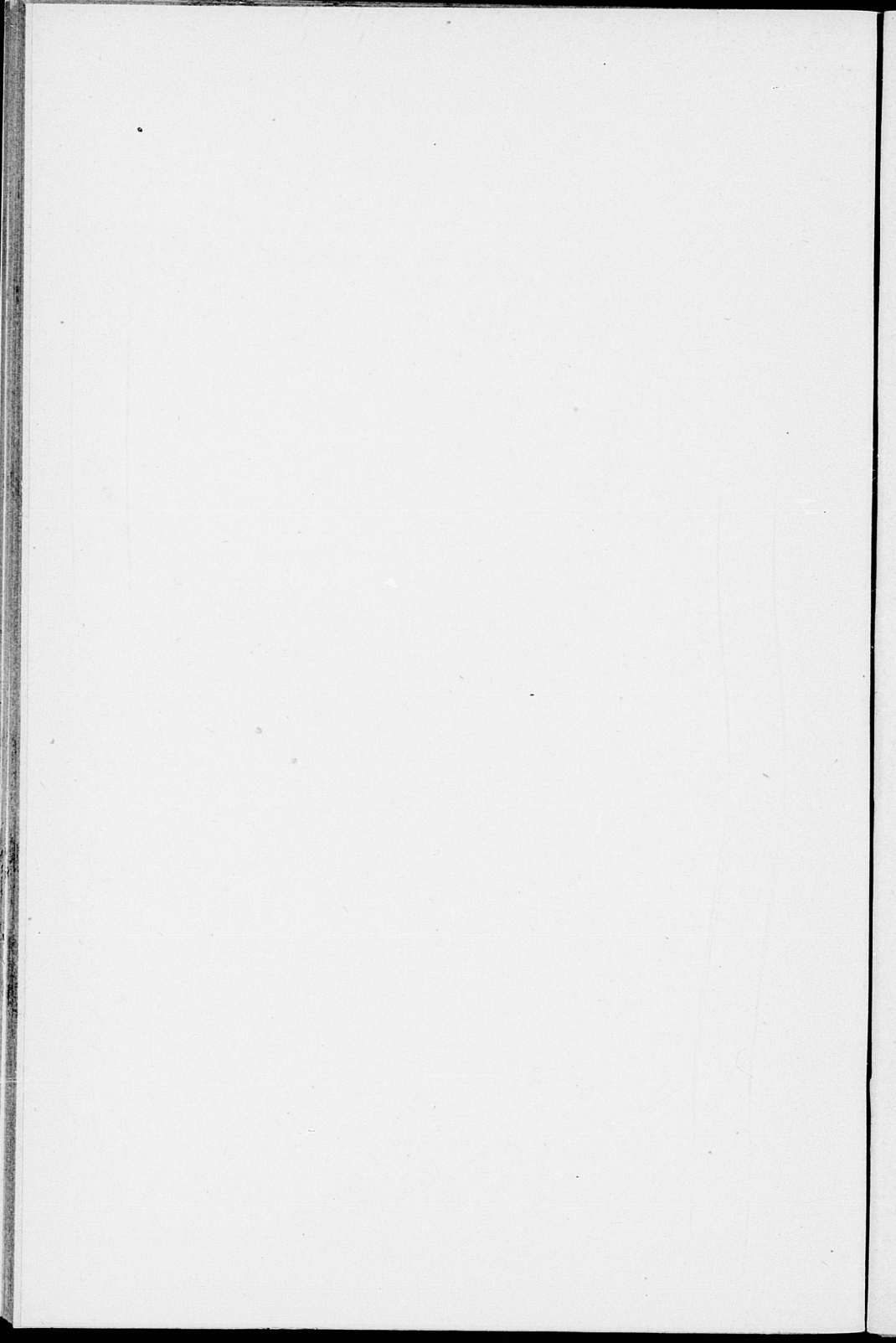

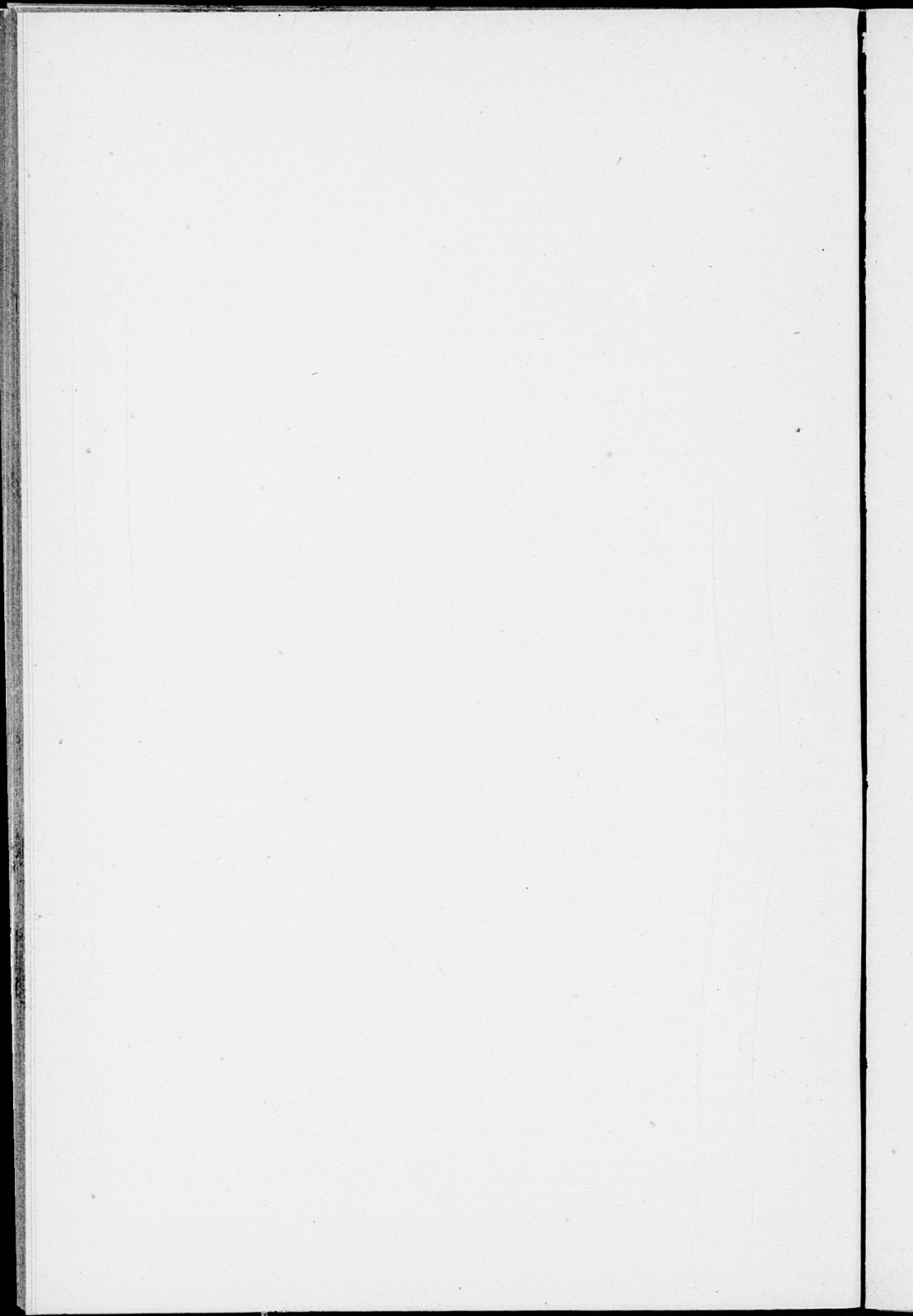
HISTORISCHE AANTEKENINGEN
omtrent de
OPRICHTING
DER
VEREENIGING
IN
HOLLAND.

St. Michiels-Gestel,
TER SNELPERSDRUKKERIJ VAN 'T BISDOM VAN 'S BOSCH,
IN HET INSTITUUT VOOR DOOFSTOMMEN.

1884.

6

HISTORISCHE AANTEKENINGEN

omtrent de

Oprihting der Vereeniging in HOLLAND.

INLEIDING.

Uit de zoo belangrijke aanteekeningen van den Eerwaarden Heer Emidio Ruggieri, welke men zoo even gelezen heeft, is gebleken hoe de gedachte aan de Vereeniging der Eeuwigdurende Aanbidding en het Liefdewerk der arme kerken ontstond; hoe zij begonnen, zich ontwikkelden en welke vruchten zij voortbrachten. Een Liefdewerk, geroepen om zoo veel goed te doen en zoo vele verwoestingen te herstellen, door de revolutie en het Protestantisme aangericht, moest zich weldra, zooals men gezien heeft, tot de vreemde landen uitstrekken. Gaarne halen wij hier eenige plaatsen aan, ontleend aan de eerste jaarboekjes van ons Liefdewerk. „Geen wonder, dat dit Liefdewerk, zoodra het „ter kennis kwam der Geestelijkheid, door haar met de „meeste welwillendheid in bescherming is genomen, en „dat al de Bisschoppen der diocesen, waar het bestaat, in

„de vleidendste woorden hunne hooge goedkeuring er aan
„gehecht hebben. Geen wonder, dat het door den Opper-
„herder der Kerk met menigvuldige aflaten is verrijkt.
„Weldra was het dan ook door geheel *België*, een groot
„gedeelte van *Duitschland*, in *Polen* en andere landen
„verspreid. Want, hoe de ongodsdienstigheid ook woele,
„verderve en zegeviere, Jesus behoudt toch in alle oor-
„den der wereld eenige getrouwen, eenige Tobiassen, die
„terwijl anderen de gouden kalveren vereeren, naar *Jeru-*
„*salem* gaan, om in den tempel des Heeren, den Heer en
„God van Israël te aanbidden (1).

„Nauwelijks was de Vereeniging alhier bekend, of bij
„velen ontstond het verlangen, om dat Liefdewerk ook in
„ons midden over te planten. Eene gelukkige gedachte
„voorzeker, want ook in ons land bestaat menige reden
„om eene bijzondere godsvrucht tot het hoogheilig Sacra-
„ment aan te kweeken. Als wij, Katholieken van *Neder-*
„*land*, den godsdienstigen toestand van ons land gade slaan,
„gevoelen wij ons aangespoord met meer dan gewonen
„ijver Jesus in het Allerheiligste Sacrament te verheerlijken.
„Helaas! niettegenstaande de duidelijkste openbaring en
„de onwraakbaarste staving wordt dit Liefdegeheim door
„velen geloochend en versmaad!

(1) Tob. I, 5 en 6.

In den loop van het jaar 1858 bezocht Mevrouw Henri de Bruijn-Serruijs te Brussel de kapel van het Allerheiligste Sacrament van Mirakel, die hare vrome belangstelling in de hoogste mate opwekte. Zij had nadere inlichtingen willen vragen omtrent het doel van dit aanbiddingsheiligdom, alsook over het Liefdewerk der arme kerken, waarvan zij kennis kreeg door dat aan de deur der kerk op een aanplakbillet een beroep op de algemeene milddadigheid gedaan werd, ten voordeele van het Liefdewerk. Sedert dit oogenblik verlangde zij te Rotterdam iets dergelijks opgericht te zien. Wanneer een goed werk door God gewild is, zijn de geringste middelen voldoende, om het tot stand te brengen. De Goddelijke Voorzienigheid liet toe, dat zij op zekeren dag van al hetgeen zij wenschte te weten onderricht werd door een Belgisch dagblad „*le Bien Public*”, dat in een overzicht over de Vereeniging van de Eeuwigdurende Aanbidding en van het Liefdewerk der arme kerken haar den naam der onbekende kapel, het bestaan van de Eeuwigdurende Aanbidding en van het Liefdewerk der arme kerken ontdekte. Ten hoogste verblijd over deze gelukkige ontdekking, raadpleegde zij den E. P. Henriët over haar verlangen, om dit schoone liefdewerk op te richten. De E. P. Henriët, volijver voor de glorie van God, keurde hare inzichten goed, beloofde zijne medewerking en nam al de noodige maatregelen tot het oprichten eener Vereeniging te Rotterdam volgens de reglementen van de Aartsvereeniging te Brussel. Een en dertig godvruchtige personen voldeden aan het beroep van Mevrouw de Bruijn en maakten de kern der Vereeniging uit, die plechtig op-

gericht werd door haar eersten Directeur den E. P. Henriet, in de kerk van O. L. Vr. den 23sten Maart 1859. Het Bestuur werd denzelfden dag gekozen; Mevrouw Henri de Bruijn-Serruijs werd tot Presidente benoemd en Mejufvrouw Angélique de Kuijper tot Vice-Presidente, die terstond bereidwillig eene zaal ter beschikking der Vereeniging stelde, ten einde er de vergaderingen te houden en de wekelijksche bijeenkomsten tot het vervaardigen van sieraden bestemd voor de arme kerken.

Dit kleine aantal van godvruchtige personen, dat bijgedragen had tot de oprichting der Vereeniging, vermeederde zich snel, aangemoedigd door de goedkeuring der hooge Geestelijkheid, en reeds in de maand Augustus, slechts vijf maanden na de oprichting van het Liefdewerk, was men in staat, dank zij den ijver der leden, eene tentoonstelling te houden van vervaardigde Mis- en kerkgewaden. Sedert dien tijd hebben de tentoonstellingen alle drie maanden plaats, getuigen steeds meer en meer van den ijver der leden en leveren tevens het bewijs, dat ook in dit Liefdewerk zoowel als in vele anderen, de Katholieken van Holland niet achterblijven bij die van andere landen.

De maandelijksche vergadering werd bepaald op den 1sten Vrijdag van iedere maand, de avond oefeningen der leden werden ook bijgewoond door een groot aantal geloovigen; aldus breidde de Vereeniging, die steeds beter gekend werd, zich meer en meer uit en met haar de godsvrucht tot het Allerheiligste Sacrament des Altaars. Weldra werd de mindere klasse in staat gesteld aan dit schoone werk deel te nemen. Nauwelijks was deze tweede afdeeling in-

gericht of reeds 300 personen lieten zich inschrijven. Voorwaar, eene troostvolle getuigenis van den geloofszin, die de Katholieken dezer stad in onze dagen van strijd en beproeving bezielt.

Daar het aantal werksters der eerste afdeeling niet meer in staat was al de werkzaamheden te verrichten, deed men een beroep op de tweede afdeeling; sedert dien tijd komt een twintigtal des Woensdags in de naaikamer bijeen, ten einde eenige uren aan het Liefdewerk voor arme kerken te besteden.

De Presidente verlangde de Vereeniging deelachtig te zien worden aan al de gunsten en aflaten, waarmede het Aartsbroederschap, te Brussel, verrijkt was. Tot dit einde zond de Directeur een supplek aan Z. H. Paus Pius IX, die zich verwaardigde deze gunstig te aanvaarden en er zijne toestemming aan te geven door een Dekreet gedateerd den 4^{den} December 1859.

Nog geen jaar geleden was het Liefdewerk opgericht en reeds telde men meer dan 1000 leden op eene bevolking van hoogstens 36.000 katholieken; dermate zegende God den ijver der raadsleden en ijveraarsters.

Het was te voorzien, dat de eerste Vereeniging, te Rotterdam gevestigd, noodzakelijk het middelpunt zou worden van alle anderen, die daarna nog in Holland zouden opgericht worden, en daarom was het eene vereischte de leiding er van aan een religieuze Congregatie toe te vertrouwen. De E. P. Henriëtz verzamelde eenige personen in het huis van Mejufvrouw de Kuijper, om met haar eene Communititeit te vormen, die den naam verkreeg van „Dienstmaagden van Jesus”.

De liefde tot Jesus is een vuur, dat zich naar alle kanten tracht mede te deelen: *Ik ben gekomen, zoo spreekt Hij zelf, om vuur op de aarde te brengen en wat wil Ik, dan dat het ontstoken worde.*" (1) Dit vuur werd door de *Rotterdamsche Vereeniging* medegedeeld aan eenige Dames uit 's Gravenhage, en ontvlamde terstond zoodanig haar ijver dat zij moedig al de moeielijkheden te boven kwamen, welke zich voordeden. Twee leden belastten zich met de taak, om de voornaamste Katholieken dier stad met het doel, de inrichting en de middelen van het Liefdewerk bekend te maken; hare moeite werd met den gunstigsten uitslag bekroond. De Eerwaarde Heeren Pastoors betuigden hunne hooge ingenomenheid met het Liefdewerk, beloofden hunne krachtige medewerking en deelneming en wilden zelven de eerste eereleden der Vereeniging wezen. De plechtige oprichting had plaatst op den 30sten Januari 1861, door den E. P. Henriët, Directeur der afdeeling van Rotterdam. God zegende zijn werk. Tegen het einde van het jaar 1861 telde de afdeeling 's Gravenhage 67 Eereleden, 309 leden van de eerste en 245 leden van de tweede afdeeling. Maar veel verblijdender nog dan dit aanzienlijke cijfer waren de ijver en de godsvrucht der leden en hare getrouwheid in het nakomen der verplichtingen, welke het reglement voorschrijft. Het Bestuur nam een maatregel, die de gunstigste uitwerking had; men deed namelijk uitnoodigingsbriefjes drukken tot het bijwonen der parochiale aanbiddingen met opgaaf der minst bezette uren van den dag. Sedert dien tijd worden de parochiale aanbiddingsdagen met den zelfden ijver

(1) Luc. XII, 46.

en godsvrucht bezocht, als de maandelijksche aanbiddingsdagen der Vereeniging. De tentoonstelling der vervaardigde kerksieraden bewees wat de ijver vermag, ondersteund door gesamenlijke pogingen.

Nauwelijks was de Vereeniging te Zwolle bekend geworden of zij wekte groote belangstelling op, welke nog toenam, toen de goederen, door de Vereeniging aan eenige behoeftige kerken in de Noordelijke Provinciën gezonden, daar tentoongesteld werden. Dank zij de krachtige medewerking der Eerwaardige Geestelijken was men in staat op den 15^{den} October 1861 de eerste vergadering te houden, ten einde over te gaan tot het oprichten der Vereeniging. Die plechtige oprichting had plaats op den 24sten October.

De Vereeniging was op twee plaatsen opgericht en beloofde zich spoedig nog meer te ontwikkelen, en daarom meende de E. P. Henriët, dat het oogenblik daar was om het verzoek te doen, dat de Vereeniging van Rotterdam tot Aartsvereeniging verheven zou worden met al de gunsten aan de Aartsvereeniging van Brussel verleend. Onze Heilige Vader Paus Pius IX verwaardigde zich deze gunst te verleen en bij Breve gedateerd den 22sten Januari 1863.

De edele ijver der Presidente te 's Gravenhage had eenige dames van Tilburg bekend gemaakt met het doel en den werkkring onzer Vereeniging; terstond gevoelden zij zich opgewekt, om pogingen aan te wenden tot het oprichten eener afdeeling in haar midden. Zij gaven haar vroom verlangen te kennen aan Z. D. H. den Aartsbisschop van Utrecht, die tijdelijk zijne residentie naar Tilburg had overgebracht. De Aartsbisschop verwaardigde zich haar welwil-

lend aan te moedigen en haar op de ondubbelzinnigste wijze te kennen te geven, hoeveel belang Z. D. H. stelde in de volvoering harer plannen. De eerste pogingen werden weldra met den besten uitslag bekroond; in korten tijd telde men reeds 272 leden, waaronder 100 eereleden, aan wier hoofd men met vreugde Z. D. H. den Aartsbisshop zag, en vele Geestelijken der stad. In de maand Juni 1863 werd er een bestuur benoemd, dat zich belastte met de leiding van het Liefdewerk. Twintig ijveraarsters werden voor de verschillende Parochiën aangesteld en de werkzaamheden begonnen. Den 29sten October daaropvolgende had de plechtige oprichting der Vereeniging plaats en hare opneming in de Aartsbroederschap.

Nog werd de Vereeniging opgericht te Delfshaven, Schiedam, Kralingen, Leerdam, Ommerschans enz. De afdeeling Schiedam onderscheidde zich in het bijzonder door voorbeeldigen ijver.

Tegen het einde van het jaar 1863, werd er ook een begin gemaakt met de oprichting der Vereeniging te 's Hertogenbosch door de ijverige bemoeiingen van den HEerw. Heer M. J. Timmermans, Deken en Plebaan der Cathedrale kerk aldaar, die aan Z. D. H. den Bisschop van 's Bosch de machtiging verzocht en verkreeg, om de Vereeniging in zijn Bisschopsstad op te richten. De plechtige oprichting had plaats op den 10^{den} Juni 1864, en eene ontzaggelijke menigte volks was daarbij tegenwoordig. Deze afdeeling telde reeds 386 leden en vatte het Liefdewerk voor arme kerken met kracht aan, zoodat het spoedig eene fraaie tentoonstelling te gemoet mocht zien.

Nauwelijks was de plechtigheid te 's Hertogenbosch afge-
loopen, of Z. D. H. de Bisschop van Roermond gaf persoon-
lijk den wensch te kennen de Vereeniging in zijn Bisschops-
stad opgericht te zien. Onder de menigvuldige bewijzen van
ingenomenheid, door Mgr Paredis aan het Liefdewerk geschon-
ken, kon er geen aangenamer noch aanmoedigender zijn.
Dank zij de ijverige bemoeiingen van den ZEerw. Heer W.
Notermans, Directeur dezer afdeeling, waren er weldra 240
leden gevonden, en de plechtige oprichting kon reeds plaats
hebben op den 10^{den} November 1864. Z. D. H. de Bis-
schop droeg zelf het H. Misoffer op, waaronder de Directeur
der afdeeling Rotterdam de toespraak hield. Na de H. Mis
vergaderde de Raad, welke met de tegenwoordigheid van Mgr
vereerd werd, die den ijver der leden in vaderlijke woorden
opwekte. Des avonds had er in de groote kerk een plech-
tig lof plaats met predikatie, waarbij eene groote menigte
met vrome belangstelling tegenwoordig was.

De Directeur der Aartsvereeniging te Brussel gaf in eene
circulaire zijn verlangen te kennen, dat elke Aartsvereeni-
ging in de vreemde landen opgericht naar het voorbeeld
van hetgeen hij in Italië en vooral te Rome gezien had,
vertegenwoordigd zoude zijn in de boetekapel van het H.
Sacrament door eene lamp, onderhouden ten koste der Ver-
eeniging, die zij voorstelde. De Vereeniging van Rotterdam
voldeed gaarne aan dit verzoek gedaan door de Vereeniging
van Brussel, aan wie zij hare oprichting te danken had.
De plechtige inzegening der lampen had plaats op den 30sten
Januari 1864.

Bijna te gelijker tijd werd de Vereeniging te Maastricht

opgericht. De vrees, die daar bestond, dat de nieuwe Vereeniging schaden zou aan de reeds bestaande weldadigheidsverenigingen, verdween spoedig. Gelijk elders heeft men te Maastricht opgemerkt, dat verre van andere liefdewerken te schaden, de Vereeniging, die de liefde tot Jesus Christus in het Allerheiligste Sacrament tot doel en uitwarsel heeft, deze veeleer grootelijks bevordert. Is die liefde tot Jesus Christus niet de bron en het voedsel van alle goed? De openlijke en plechtige oprichting had plaats op den 18^{den} Januari 1865. Het Liefdewerk voor arme kerken begon met buitengemeen veel ijver.

De oprichting eener afdeeling te Amsterdam werd overal met bijzondere vreugde vernomen. Deze stad inderdaad mag met recht de stad van het H. Sacrament genoemd worden, niet alleen om de wonderdaden, die het H. Sacrament daar gewrocht heeft, maar ook om de godsvrucht der geloovigen tot dit aanbiddelijk Geheim. Er is een tijd geweest vóór de droevige hervorming, waarop men godvruchtige pelgrims uit alle streken des lands en zelfs uit de verste oorden van Europa het H. Sacrament van Mirakel zag bezoeken. Deze toeloop van vreemdelingen heeft sedert de invoering der hervorming, nu drie eeuwen geleden, opgehouden, maar toch heeft Amsterdam de gedachtenis aan dat wonder niet verloren en blijft het bewust van den plicht van dankbaarheid, welken het jegens het H. Sacrament, na zoo vele ontvangene weldaden, te vervullen heeft. Geen wonder dan, dat de eerste pogingen tot het oprichten der Vereeniging met zulk een schitterenden uitslag bekroond werden. Hare oprichting had plaats in de kerk van den H.

Franciscus Xaverius, ook de Krijtberg genaamd, op den 10^{den} Maart 1865. Spoedig steeg het getal leden tot 1002, waaronder 237 eereleden, 283 werkende leden van de eerste en 482 van de tweede afdeeling. De biddag werd bepaald op den 2^{den} Vrijdag van elke maand, en wekelijks komen eenige leden te zamen tot het vervaardigen van kerksieraden.

De oprichting der Vereeniging te Roermond en te Maas-tricht werd weldra bekend te Sittard en wekte daar in eenige edelmoedige harten de begeerte op om aan deze schoone Vereeniging deel te nemen. Weldra groeide het aantal leden dermate aan, dat men besloot er eene afdeeling op te richten. De gebruikelijke plechtigheden hadden plaats op den 13^{den} Augustus 1865. De heilzame indruk, welken deze plechtigheid op de harten der geloovigen had gemaakt, was zoo groot, dat op eene bevolking van 5000 zielen de Vereeniging spoedig 450 leden telde, en dit getal verdubbelde nog in den loop van het jaar. De maandelijksche oefeningen worden gesplitst. Op den 1sten Vrijdag der maand wordt eene plechtige H. Mis voor de leden opgedragen, terwijl het lof met de preek op den 3^{den} Vrijdag der maand plaats heeft. Uit de lijst der ijveraarsters blijkt, dat deze afdeeling haren ijver niet slechts bij Sittard bepaalt, maar zich beijvert, om ook in de omstreken onder-afdeelingen te vormen.

De dood van Mejufvrouw Angélique de Kuiper op den 6^{den} April 1863 was voor de afdeeling Rotterdam een der gevoeligste verliezen. Als eerste Vice-Presidente had zij een groot deel gehad in de oprichting van het Liefdewerk en er zich tot aan haar laatsten snik met voorbeeldigen ijver aan toegewijd.

De Presidente, beroofd van haar besten steun, achtte zich niet meer in staat een Liefdewerk te leiden, dat zulk een omvang gekregen had, zoowel wat betreft het aantal afdeelingen als het steeds toenemend getal aanvragen, afkomstig niet alleen uit al de bisdommen binnen het land, maar ook uit de drie Vikariaten der Nederlandsche Koloniën, voor welke men reeds sedert 1861 kerksieraden vervaardigde; daarom nam zij de noodige maatregelen, om te Rotterdam een huis te stichten van de Dames der Eeuwigdurende Aanbidding, die haar Moederhuis te Brussel hebben. De vergunning, om op eigen kosten een kapel te bouwen, die tot middelpunt en vergaderplaats zoude dienen voor de Vereeniging en waar het Allerheiligste Sacrament dagelijks ter aanbidding zoude uitgesteld zijn voor de geloovigen, zette de kroon op al hare wenschen en bevestigde tevens de grondslagen van het Liefdewerk, die een oogenblik diep geschokt waren door den dood van Mejufvrouw de Kuijper, en de daaruit volgende ontbinding van de communiteit der „Dienstmaagden van Jesus". In de maand November 1867 evenwel vereenigden zich de overgeblevene leden dezer Communiteit met die van de Dames der Eeuwigdurende Aanbidding, die zich voor goed te Rotterdam vestigden op den 1sten Juni 1870, nadat door Mgr Wilmer, Bisschop van Haarlem, in de maand Juni 1868 plechtig de eerste steen der kapel van het Allerheiligste Sacrament was gezegend en gelegd. Het doel, dat de Religieusen der Eeuwigdurende Aanbidding zich voorstellen is, men weet het, de glorie van het Allerheiligste Sacrament te bevorderen door de Eeuwigdurende Aanbidding, door het Liefdewerk der arme

kerken en door al de andere goede werken, welke betrekking hebben op het Allerheiligste Sacrament. Sedert de komst der religieusen werden de raadsvergaderingen en die der ijveraarsters gehouden in het lokaal, dat zij bewonen naast de kapel.

Op den 1sten Februari 1871 werd de kapel ingezegend door Mgr Bongaerts, deken van Rotterdam; op dien dag werd het H. Misoffer opgedragen voor de vrome stichters der kapel; eindelijk op den 1sten Mei daaropvolgend verwaardigde zich Mgr Wilmer, Bisschop van Haarlem, de kapel plechtig te komen consacreeren. Z. D. H. wenschte M^r en M^w de Bruijn geluk, door wier edelmoedige giften deze schoone kapel gebouwd was. Zij werd geschonken aan de Religieusen der Eeuwigdurende Aanbidding onder voorwaarde, dat er dagelijks de H. Mis zou worden opgedragen tot intentie der stichters, en dat de twee tribunen ter rechterzijde voor immer bestemd zouden zijn voor hen en voor de leden hunner familie in rechte linie. Sedert dien dag is het Allerheiligste Sacrament er dagelijks gedurende een uur uitgesteld, terwijl de kapel den geheelen dag geopend, aan de geloovigen de gelegenheid schenkt hun hart op ieder uur van den dag voor den beminnelijken Zaligmaker uit te storten.

In den loop van hetzelfde jaar viel aan de Vereeniging eene nieuwe aanmoediging ten deel, de goedkeuring namelijk van het reglement door al de Bisschoppen van Nederland. Het volgend jaar had de eerste geestelijke afzondering plaats onder leiding van den E. P. K. Wulfingh van de Congregatie des Allerheiligsten Verlossers. Veertig Dames

brachten hun vrijen tijd tusschen de geestelijke oefeningen in het nieuwe lokaal door met geestelijke lezingen of met het Liefdewerk voor arme kerken. Deze geestelijke afzonderingen worden ieder jaar herhaald en trouw gevolgd, en oefenen een heilzamen invloed uit op al degenen, die het geluk hebben er bij tegenwoordig te zijn. De laatste dag heeft veel overeenkomst met de plechtigste feestdagen van het jaar; het altaar schittert van bloemen en licht; de meest gegoede familiën der stad rekenen het zich een eer hiertoe hunne medewerking te verleen en door hunne zilveren kandelaren te leenen en hunne fraaiste candélabres.

Ten einde de Vereeniging onder het onmiddelijk gezag te stellen van H. D. H. de Bisschoppen meende men, dat het oogenblik gekomen was, om de benoeming van een bisschoppelijken afgevaardigde voor ieder bisdom te verzoeken. H. D. H. verwaardigden zich aan dit verzoek te voldoen. De eerste vergadering met de Hoog Eerw. Heeren Afgevaardigden had plaats in de maand Mei 1875.

In de maand November 1876 trof de Aartsvereeniging van Rotterdam het gevoeligste verlies, dat zij te betreuren had sedert hare oprichting, door den dood van hare stichtster en eerste presidente Mevrouw Henri de Bruijn-Serruijs. Zij was van het begin af niet alleen het hoofd, maar letterlijk de ziel der Vereeniging. Al de afdeelingen namen deel aan den rouw der Aartsvereeniging en lieten uitvaartdiensten voor de rust van de ziel der overledene opdragen. De Aartsvereeniging vierde deze uitvaart met bijzondere plechtigheid.

Mevrouw G. de Bruijn-Serruijs, zuster der overledene

presidente, sedert 13 jaren Vice-Presidente, belastte zich welwillend met het voortzetten der taak harer zuster. De Overste van de Dames der Eeuwigdurende Aanbidding werd tot Vice-Presidente benoemd volgens de Constitutiën van het Instituut.

Omstreeks dien tijd bereidde de geheele katholieke wereld zich tot het vieren van den 50sten verjaardag der Bisschopswijding van Z. H. Paus Pius IX. De Vereeniging, die Hem al de gunsten te danken had, welke zij geniet, sloot zich aan bij deze algemeene hulde. Z. H. had te kennen gegeven, dat sieraden, om aan arme Missionarissen uit te deelen, die zich uit alle oorden der wereld tot den H. Stoel richten, het aangenaamste geschenk zoude zijn. De Belgische Vereeniging had zich beijverd aan dit beroep van den beminden Opperherder te voldoen. Van haar kant deed de Aartsvereeniging te Rotterdam een beroep op de edelmoe- digheid der leden van al de afdeelingen in Holland. Zij namen allen deel aan dit openlijk huldeblijk, en men had het geluk 15 Missionaris-uitrustingen aan den H. Vader aan te bieden, verscheidene fraaie kasuifels en prachtige gewijde vaten. Men voegde er een rijk ingebonden album bij met opgaaf van al de gebeden en H. Communiën, door de leden tot intentie van Z. H. den Paus opgedragen. Op den 1sten vrijdag der maand April had te Rotterdam de tentoonstel- ling dezer giften plaats, bestemd om ten geschenke te wor- den aangeboden. Mgr Capri, destijds Pauselijke Internuntius te 's Gravenhage, kwam de tentoonstelling openen na de H. Mis te hebben opgedragen in de kapel van het Aller-

heiligste Sacrament, en verwaardigde zich aan de aanwezige personen zijne volle tevredenheid te betuigen. Onze Heilige Vader schonk aan de leden uit dankbaarheid voor hare giften en gebeden een vollen aflat, welke door Z. D. H. den Bisschop van Haarlem bepaald werd op den 21sten November, en voorafgegaan werd door een driedaagsche oefening.

Sedert lang verlangde men de oprichting der Vereeniging te Utrecht, residentie van den Aartsbisschop, en op den 4^{den} December 1876, werd zij aldaar plechtig ingesteld, met de goedkeuring van Z. D. H. Mgr Schaepman. De ZEerw. Heer Stiphout, pastoor der Parochie van den H. Willibrordus, werd tot Directeur benoemd; de maandelijksche bijeenkomsten werden in deze kerk gehouden. De eerste biddag had plaats op den 4^{den} Januari 1877, en werd zoo goed bezocht, dat er zelfs tijdens de minst bezette uren (van 12—2), een gemiddeld aantal van 25 personen aanwezig was; men hoopt, dat dit aantal steeds zal toenemen.

Door de ijverige zorgen van de Presidente en de Vice-Presidente, werd er een lokaal, daartoe welwillend afgestaan door den ZEerw. Heer Directeur, voorloopig ingericht en van het allernoodzakelijkste voor de naaikamer voorzien. Iederen Dinsdag komen hier de Dames werksters van 10 tot 12 ure bijeen. Reeds bij de oprichting telde men 263 leden, zoowel van de eerste als van de tweede afdeeling, en een groot aantal dier leden kozen een vast biduur voor de aanbiddingsdagen; aldus belooft de afdeeling Utrecht te wedijveren met de bloeiendste afdeelingen in Holland.

Omstreeks denzelfden tijd werd de Vereeniging te Leiden in het bisdom Haarlem opgericht. Aanvankelijk begon zij met zeven dames, die eenige kerkgoederen maakten voor arme kerken. Langzamerhand voegden er zich nog andere dames bij, vormden een voorloopig bestuur en de ZEerw. Heer Pastoor Welters vroeg de kerkelijke goedkeuring, die geschonken werd door wijlen Z: D. H. Mgr Wilmer. De eerste biddag had plaats in Mei 1877, en werd bepaald op den 1sten Vrijdag van iedere maand. De eerste tentoonstelling der vervaardigde sieraden werd in October van hetzelfde jaar gehouden. In haar eerste verslag drukken de dames dezer afdeeling den wensch uit, dat haar het geluk moge te beurt vallen, iets te kunnen bijdragen tot vermeerdering der godsvrucht ten opzichte van het Allerheiligste Sacrament.

In 1878 werd de geestelijke afzondering te Rotterdam gesloten door eene algemeene H. Communie voor de rust der ziel van Z. H. Paus Pius IX, wiens dood door geheel de Katholieke wereld beweend werd. Bij deze gelegenheid werden aan de leden gedachtenissen uitgereikt, waarop al de gunsten vermeld stonden, die de veel geliefde Opperherder gedurende zijn lang Pontificaat aan de Vereeniging verleend had. Dit voorbeeld werd door verscheidene afdeelingen gevolgd.

De welwillendheid, die de Vereeniging steeds mocht ondervinden van den H. Stoel, werd haar ook geschonken door Z. H. Paus Leo XIII. Bij gelegenheid der Pauselijke kroning zond de Vereeniging Z. H. een adres van gelukwenschingen, onderteekend door de Dames-raadsleden en ijveraarsters der verschillende afdeelingen van Holland, waarop

zij tot antwoord den zegen van Z. H. mocht ontvangen. Uit dankbaarheid voor deze gunst sloten de afdeelingen van Holland zich bij die van België aan, om aan Z. H. Leo XIII een nieuw bewijs van kinderlijke gehechtheid te schenken. Bij gelegenheid van het verjaarfest der plechtige krooning hadden zij het geluk aan den H. Vader sieraden voor Missionarissen en voor de kerken van Italië, door de revolutie van alles beroofd, aan te bieden ter waarde van fl. 2884.65. Deze giften werden Z. H. ten geschenke aangeboden door de algemeene Overste der Eeuwigdurende Aanbidding, die onlangs een huis te Rome opgericht heeft. Z. H. heeft zich verwaardigd hiervoor welwillend dank te betuigen.

Onze Heilige Vader de Paus had de goedheid machtiging te geven ter oprichting van een huis der Eeuwigdurende Aanbidding te Rome en met bijzondere ingenomenheid daartoe aan te sporen, ten einde er den zetel der Aartsvereeniging over te brengen. Aldus werd aan het Instituut, gelijk de Eerw. Heer Emidio Ruggieri zegt, het woord vervuld, door Z. H. uitgesproken: „Dat ieder Instituut voor „de geheele wereld het middelpunt moet zijn van het Liefde-„werk, waarvoor het opgericht is.

De Aartsvereeniging van Brussel, die machtiging bezat om vreemde landen aan zich te verbinden, werd naar Rome overgebracht door een Dekreet van den 1sten Februari 1879. Rome, het middelpunt der Katholieke wereld, werd dus het middelpunt van een Liefdewerk, bestemd om zich over de geheele wereld uit te breiden.

Eene nieuwe gunst viel de Aartsvereeniging van Rome

ten deel. Zijne Heiligheid verwaardigde zich Z. Em. den Kardinaal Alimonda tot Beschermheer der Vereeniging te benoemen. Bij meer dan eene gelegenheid betuigde de Kardinaal zijne bijzondere ingenomenheid met het Liefdewerk, zooals ook de schoone redevoeringen bewijzen, die Z. Em. tot aanbeveling van het Liefdewerk hield; en, dewijl het verlangen van Zijne Heiligheid, dat al de Liefdewerken, welke hetzelfde doel beoogen, zich te Rome zouden centraliseeren, Z. Em. bekend was, deelde Z. Em. den wensch mede, dat de Vereenigingen, naar het voorbeeld der Belgische Vereeniging opgericht, zich zouden aansluiten bij de Aartsvereeniging te Rome, ten einde de aflaten te kunnen verdienen, die haar verleend werden. Ter nauwernood was dit verlangen ter kennis gekomen van Z. D. H. Mgr. Schaepman, Aartsbisschop van Utrecht, of hij verzocht voor al de steden van zijn bisdom, waar het Liefdewerk opgericht is, de opneming in de Aartsvereeniging van Rome. Dit voorbeeld werd spoedig daarna gevolgd door H. D. H. den Bisschop van Haarlem en den Bisschop van Roermond. In den loop van het jaar 1880 en 1881 werden de Diploma's van inlijving aan deze verschillende bisdommen gezonden.

De Vereeniging van Holland nam deel aan de viering van het 25jarig bestaan van het Instituut der Eeuwigdurende Aanbidding, welke plaats had op den 5^{den} Juli 1883, bij welke gelegenheid Zijne Heiligheid zich verwaardigd had een vollen aflaat te schenken. De Vereeniging van Rotterdam vierde den 25sten verjaardag van het Instituut der Eeuwigdurende Aanbidding door een plechtig *triduum*, dat gesloten werd door eene algemeene H. Communie, en een

dag van aanbidding op H. Sacramentsdag. De predikatiën werden gehouden door den E. P. v. d. Berg, van de Orde der EE. PP. Dominicanen.

Ziehier een algemeen overzicht van hetgeen het Liefde-
werk gedurende 25 jaren uitgedeeld heeft.

kasuifels	4418	rochetten	1721	ciboriën	198
koorkappen	396	altaardwalen	2017	remonstransen	64
stolen	2181	communiekleeden	893	humeralen	203
biechtstolen	289	misdiens- toogjes en		vanen	148
ziekenstolen	185	kleedjes	2745	vazen en bouquet.	1353
ziekenbeurzen	254	kruiswegen	41	wijwateremmers	
pallen	1386	O. L. V. beelden	29	en kwasten	207
corporalen	4761	missalen	386	kussens	444
kelkdoekjes	7404	lessenaars	158	kruisbeelden	133
vingerdoekjes	6294	canonsborden	402	godslampen	127
handdoeken	2866	ampullen	396	kandelaars	2355
zakdoeken	1165	wierookvaten	246	altaarschellen	227
stoolkraagjes	6012	ziekenbusjes en		ciborievelums	166
amicten	3282	H. oliebusjes	168	missaalkleedjes	221
alben	2391	kelken	237	velums	72
cingels	1995			altaarkleeden	75

en nog vele andere voorwerpen, alles voor eene waarde van fl. 395508,80

Het aantal leden bedraagt 1820 eereleden, 2926 leden der 1ste
afdeeling 4259 leden der 2de afdeeling, in het geheel 9005 leden.

